

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ

Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky

Studijní program: *Sociální péče*

Studijní obor: *Sociální pedagog*

Kód oboru: *7502R010*

Název bakalářské práce:

PREVENCE KRIMINALITY VE MĚSTĚ NERATOVICE

CRIME PREVENTION

Autor:

Marta Štruplová
V Chaloupkách 10
277 11 Libiš

Podpis autora: _____

Vedoucí práce: PaedDr. Ivo Stejskal

Počet:

stran	obrázků	tabulek	grafů	zdrojů	příloh
43	0	0	25	7	1 + 1 CD

CD obsahuje **celé** znění bakalářské práce.

V Libiši dne: 20. 4. 2006

TU v Liberci, Fakulta pedagogická

Katedra: sociálních studií a speciální pedagogiky

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Marta Štruplová
Adresa: V Chaloupkách 10, 277 11 Libiř

Bakalářský studijní program: Sociální péče
Studijní obor: Sociální pedagog

Název bakalářské práce: Prevence kriminality
Název BP v angličtině: Crime Prevention

Vedoucí práce: PaedDr.Ivo Stejskal

Termín odevzdání: 30. 04. 2006

V Liberci dne 28. 01. 2005

.....
vedoucí bakalářské práce

.....
děkan FP TUL

.....
vedoucí KSS

Převzal (student): Marta Štruplová

Datum: 28. 01. 2005

Podpis studenta:

.....

.....

Charakteristika práce:

Bakalářská práce v teoretické části popisuje vznik a vývoj kriminality a způsoby uplatňování prevence kriminality z historického hlediska. Vysvětluje základní pojmy, které se prevence týkají, a popisuje aktuální systém prevence kriminality v České republice. Praktická část se věnuje prevenci kriminality ve městě Neratovice a vztahu občan versus policie.

Cíl práce:

Cílem této práce je zjištění postojů občanů města Neratovic na kriminalitu ve městě a vztahů mezi policisty a občany. Jak občané kriminalitu vnímají a zejména, jsou-li ochotni osobně se podílet na preventivních opatřeních, jejichž cílem je snížení kriminality v jejich městě.

Předpoklad práce:

Předpokladem je teoretická i praktická znalost možností prevence kriminality a znalost lokality.

Hlavní použité metody:

Studium dokumentů

Nestandardizovaný dotazník

Základní literatura:

Gjuričová J., *Prevence se musí vyplatit*, In: Sborník ze semináře-Prevence kriminality ve městech, Ostrava 9.-10.12.1996, THEMIS, Tiskárny MV, 92 stran, Praha 1997, ISBN 80-85821-49-4.

JELÍNEK, Jiří; SOVÁK, Zdeněk. *Trestní zákon a trestní řád* : úplné znění zákonů o policii, o výkonu vazby, o výkonu trestu odnětí svobody, o probační a mediační službě. 18. aktualizované vydání novelizovaných kodexů s poznámkami a judikaturou podle stavu k 1. 9. 2002. Praha : Linde, 2002. 839 s. ISBN 80-7201-366-1.

Prevence kriminality v teorii a praxi. Vyd. 1. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1996. 202 s. Studie. ISBN 80-86008-24-X.

Večerka, K. a kol., *Prevence kriminality v teorii a praxi*, Odbor prevence kriminality MV ČR, Praha, 1997, ISBN 80-85821-48-6.

Prohlášení o původnosti práce:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a že jsem uvedla veškerou použitou literaturu.

V Libiři dne: 20. 4. 2006

Marta Štruplová

Prohlášení o využití výsledků BP:

Byla jsem seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 (školní dílo).

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) má právo na uzavření licenční smlouvy o užití mé diplomové práce, a prohlašuji, že **souhlasím** s případným užitím bakalářské práce (prodej, zapůjčení, kopírování apod.).

Jsem si vědoma toho, že užití své bakalářské práce či poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem TUL, která má právo ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, vynaložených univerzitou na vytvoření díla (až do jejich skutečné výše). Bakalářská práce je majetkem školy, s bakalářskou prací nelze bez svolení školy disponovat.

Beru na vědomí, že po pěti letech si mohu bakalářskou práci vyžádat v Univerzitní knihovně Technické univerzity v Liberci, kde bude uložena.

Autor: Marta Štruplová

Podpis:

Adresa:
V Chaloupkách 10
277 11 Libiř

Datum: 20. 4. 2006

Poděkování :

Chtěla bych tímto poděkovat za pomoc a cenné rady vedoucímu práce PaedDr. Ivo Stejskalovi, Policii České republiky - správa Středočeského kraje, a to hlavně svému veliteli pplk. Jiřímu Lukackovi za trpělivost a za to, že nejen mě, ale i spoustu mých kolegů naučil komunikovat s lidmi. Naučil nás, jak máme lidem naslouchat a že služba u policie není jen povinnost, ale je to především posláním lidem pomáhat. Naučil nás vnímat sama sebe, ale také být empatický k obětem i k pachatelům. Za jeho lidský přístup mu mnohokrát děkuji.

V neposlední řadě musím poděkovat rodičům, bez kterých bych tuto školu nikdy neabsolvovala. Když mi v říjnu 2002 přišla nabídka ke studiu na TU v Liberci, nacházeli jsme se v těžké životní situaci po srpnové povodni. Voda vzala vše, co jí překáželo v cestě včetně našeho domu. Přišla jsem tehdy za svými rodiči a řekla jsem, že z finančních důvodů studium odmítnu. Uvědomovala jsem si, jak finančně náročné studium bude. Peníze byly potřebné na jiné, materiální věci. Ale rodiče o tom nechtěli ani slyšet a kolegové ze služby kriminální policie mně slíbili pomoc a podpořili v mém studiu. Nemohu je všechny vyjmenovat, je jich celá řada, ale děkuji a skláním se před nimi i jejich rodinami za pomoc, kterou mi poskytli.

Tito všichni mi poskytli pomoc v době, kdy jsem ji nejvíce potřebovala, a za to jim patří můj dík. Slibuji, že tuto pomoc budu rozšiřovat dál. Opravdu věřím, že "v nouzi poznáš přítele".

Název bakalářské práce: Prevence kriminality
Název BP v angličtině: Crime Prevention

Jméno a příjmení autora: Marta Štruplová

Akademický rok odevzdání BK: 2005/2006

Vedoucí práce: PaedDr. Ivo Stejskal

Resumé

Bakalářská práce se zabývala problematikou prevence kriminality ve městě Neratovice a vycházela ze současného stavu kriminality v této lokalitě.

Jejím cílem bylo zjistit, zda jsou občané dostatečně informováni o této problematice a zda jsou svým přístupem nápomocni k realizaci projektů prevence kriminality. Nezanedbatelnou součástí práce je vyjádření postojů občanů s policisty a jejich vzájemná spolupráce.

Práci tvořily dvě stěžejní oblasti. Jednalo se o část teoretickou, která se zabývá historií, pojmy, systémem a organizací prevence kriminality, a praktickou, která zjišťovala pomocí dotazníku postoje občanů Neratovic ke kriminalitě a vztahu k policii. Zároveň ochotu podílet se na preventivních opatřeních, jejichž cílem je snížení kriminality ve městě.

Výsledky ukázaly, že respondenti z velké části pociťují nedostatky v prevenci kriminality ve městě, ale ochota podílet se na snižování kriminality je mezi občany minimální. Zároveň důvěra občanů v policii, ať se již jedná o městskou, či státní, nepřinesla povzbuzující výsledky.

Jako navrhované opatření doporučuji zaměřit se v této lokalitě na intenzivnější komunikaci s občany a zároveň provádět větší prezentaci programů prevence kriminality.

Za největší přínos práce vzhledem k řešené problematice bylo možné považovat navázání komunikace s občany. Tito byli sami překvapeni, že mohou být začleněni do průzkumu a vyjádřit své postoje a názory. Občané hodnotili tento průzkum velice pozitivně.

Summary

This bachelor thesis deals with the problems of prevention of criminality in the town of Neratovice. It was based on the contemporary situation of criminality in this area. The objective of this thesis was to find out if the citizens of this town are informed sufficiently about these problems and if they are willing to help in the realization of projects dealing with the prevention of criminality. Indispensable part of the thesis was the formulation of attitudes of the citizens towards the police and their mutual cooperation.

The thesis consisted of two pivotal areas. It was the theoretical part, which dealt with the historical terms, system and organization of the prevention of criminality, and the research part, which searched, by the means of a questionnaire, the attitudes of the citizens of Neratovice towards criminality and their relation to the police. Another purpose of the questionnaire was to find out about the willingness of the citizens to take part in the prevention steps, which objectives were to decrease criminality in the town.

The results showed that the respondents feel that there is a great insufficiency in the prevention of criminality in the town, however, the willingness of the citizens to decrease criminality is minimal. At the same time, there is very low confidence of the citizens with the police, either municipal or state.

This thesis suggests to focus on more intensive communication with the citizens and at the same time pursue a better presentation of projects preventing criminality. The greatest contribution of this thesis was the establishment of communication with the citizens. They were surprised that they can be included into the research and express their attitudes and opinions. The research was appreciated by the citizens very positively.

Klíčová slova

Prevence kriminality, programy prevence kriminality, preventivně informační skupiny.

<u>1.ÚVOD</u>	9
<u>2.TEORETICKÁ ČÁST</u>	11
<u>2.1 Charakteristika města</u>	11
<u>2.1.1 Vybavenost města</u>	11
<u>2.1.2 Nezaměstnanost a ekonomické subjekty</u>	12
<u>2.1.3 Kriminalita ve městě</u>	12
<u>2.2 Prevence a její význam pro potírání kriminality</u>	13
<u>2.2.1 Pojem prevence kriminality</u>	13
<u>2.2.2 Druhy prevence kriminality</u>	13
<u>2.3 Systém prevence kriminality v České republice</u>	16
<u>2.3.1 Prevence kriminality před rokem 1989</u>	16
<u>2.3.2 Prevence kriminality po roce 1989</u>	17
<u>2.3.2.1 Republikový výbor pro prevenci kriminality</u>	19
<u>2.4 Prevence kriminality ve městech České republiky</u>	21
<u>2.4.1 Organizace prevence kriminality ve městech</u>	21
<u>2.4.1.1 Programy prevence kriminality na místní úrovni</u>	21
<u>2.4.1.1.1 Komplexně součinnostní program</u>	21
<u>2.4.1.1.2 Program Partnerství</u>	22
<u>2.4.1.1.3 Projekt Balon</u>	22
<u>2.4.2 Preventivně informační skupiny okresních /městských/ ředitelství policie České republiky</u>	23
<u>3.PRAKTICKÁ ČÁST</u>	25
<u>3.1 Cíl praktické části</u>	25
<u>3.2 Použité metody</u>	25
<u>3.3 Popis výběrového vzorku a průběh průzkumu</u>	25
<u>3.4 Stanovení předpokladů</u>	26
<u>3.5 Vyhodnocení dotazníku, výsledky a jejich interpretace</u>	26
<u>4. VYHODNOCENÍ PŘEDPOKLADŮ</u>	41
<u>5. NÁVRH OPATŘENÍ</u>	42
<u>6. ZÁVĚR</u>	42
<u>7. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY</u>	43
<u>8. SEZNAM PŘÍLOH</u>	43
<u>9. PŘÍLOHY</u>	

Pro svou bakalářskou práci jsem si vybrala téma PREVENCE KRIMINALITY VE MĚSTĚ NERATOVICE. Jedná se o prevenci kriminality na místní úrovni. Jedním z důvodů je, že poblíž tohoto města bydlím, mám místní znalost a problematika kriminality v této lokalitě mě zajímala. Dalším důvodem byla i zvědavost, jak se město s necelými 17 tisíci obyvateli potýká s kriminalitou a jaká činí v tomto směru opatření.

Prevence kriminality je od konce 90. let 20. století velice diskutovaným tématem. Vzhledem ke vzrůstající závažnosti a brutalitě páchání trestné činnosti v celé České republice se tomuto nelze divit. Prevence kriminality je součástí politiky zaměřené na boj s kriminalitou, která mimo prevence zahrnuje i represe. Jakkoli je represe důležitou součástí politiky našeho státu, nemusí vždy přinést očekávaný účinek. Represe v současné době je zaměřena pouze na pachatele trestných činů, oproti prevenci, která působí jak na skutečné pachatele, tak i na potenciální pachatele a potenciální oběti. Prevence působí na širší okruh společnosti. V rámci prevence jsou uskutečňovány aktivity, které nemají jen odstraňující účinek, jak je tomu převážně u represe. Občanům se nabízí velké spektrum možností, jak využít svůj volný čas, pomáhá se jim najít cesta k řešení jejich problémů. Učí občany, jak předcházet problémům nebo jak se bránit před pachateli trestných činů.

Práce se zabývá městem Neratovice, které patří mezi jedno z nejmladších měst naší republiky. První větší preventivní opatření vybudovalo město v rámci Komplexně součinnostního programu prevence kriminality na místní úrovni. Zapojení do komplexně součinnostního programu prevence kriminality bylo podle mého názoru pro město Neratovice velkým ziskem a přínosem. Začalo aktivněji a efektivněji spolupracovat s dalšími subjekty nejen veřejné správy na území města a společně s nimi realizovat projekty prevence kriminality. K projektům prevence kriminality se začínají připojovat i podnikatelé v oblasti sportovní problematiky. Je zde vyvíjena snaha začlenit do volnočasových aktivit rozmanité věkové kategorie.

Je chvályhodné, že prevence kriminality není lhostejná samotným občanům Neratovic, kteří proto vytvářejí různorodé volnočasové aktivity.

Práce je zaměřena na zmapování situace kriminality a její prevence ve městě na popis projektů, které se realizovaly v minulosti a na preventivní programy, které se realizují v současné době nebo které se připravují. Zajímavé bylo samozřejmě i efektivní hledisko, tedy přínos preventivních programů do reálných situací. Nesmíme však opomenout ani vyhodnocení stavu kriminality po realizaci preventivních opatření. Tedy odpovědi na otázku, zda preventivní aktivity ovlivnily stav kriminality v Neratovicích a nebo ji pouze odsunuly na jiná místa či do jiných měst. Zároveň je práce zaměřena na

zjištění postojů občanů k policistům a postojů občanů města ke kriminalitě. Zejména, jak ji vnímají a jsou-li ochotni osobně se podílet na preventivních opatřeních, jejichž cílem je snížení kriminality.

Práce je koncipována ve dvou úrovních. První je obecná úroveň, která nastiňuje prevenci kriminality v obecném smyslu. Z této základní úrovně plynule přechází do úrovně konkrétní. Zde se pokouší na konkrétních příkladech ukázat, jak byla v Neratovicích užita teorie v praxi a poukazuje na výsledky, které jednotlivé programy přinesly. Pokud se objevila v projektech i negativa, upozorňuje i na ně.

Po prostudování základních teoretických materiálů je důležité provést srovnání v dostupných statistikách týkajících se kriminality za jednotlivá období a vyhodnotit je. U jednotlivých typových projektů je nutné nejdříve je popsat a poté vyhodnotit výslednou situaci.

Při práci bude využito několika metod zkoumání. V první řadě se jedná o syntézu materiálů s provedením následné analýzy. Bude roztříděna důležitost sebraných informací pro práci. Ze získaného materiálu, který je základním stavebním prvkem práce, lze vyvodit závěry důležité pro další zaměření práce.

Věřím, že práce bude přínosem nejen pro autora samotného, ale i pro další subjekty podílející se na vytváření programů prevence kriminality na místní úrovni. Vzhledem k zaměření na postoje občanů ke kriminalitě ve městě nám práce vypovídá i o současných morálních hodnotách lidí v místní lokalitě.

2 TEORETICKÉ ZPRACOVÁNÍ PROBLÉMU

2.1 CHARAKTERISTIKA MĚSTA

Neratovice se nacházejí ve Středočeském kraji na okrese Mělník, při řece Labi, asi 20 kilometrů od severních okrajů Prahy. V současné době s necelými 17 000 obyvateli patří k nejmladším městům v naší republice.

Růst Neratovic vyvolala především železniční doprava. Roku 1865 tu byla uvedena do provozu trať z Kralup nad Vltavou do Turnova, načež v historicky poměrně krátké době (a ve spojení se sousedními Všetaty) zde vznikla důležitá a rozsáhlá dopravní křižovatka. Tyto možnosti přilákaly průmysl. V roce 1898 založil v Neratovicích továrnu k výrobě mýdla, svíček a olejů V. B. Goldberg, z níž v roce 1905 vznikl závod G. Šebora na výrobu rozmanitých chemikálií.

Obrovský rozmach neratovického lučebního průmyslu pak nastal za druhé světové války a zejména po ní, kdy zde došlo k výstavbě gigantického podniku Spolana a menší, ale rovněž významné Lachemy. Přivodilo to zároveň stavbu obytných sídlišť a občanské vybavenosti, růst počtu obyvatelstva a připojení některých sousedních obcí. Roku 1957 pak byly Neratovice povýšeny na město, které posléze dosáhlo 17 tisíc obyvatel.

2.1.1 VYBAVENOST MĚSTA

Školství je zastoupeno sítí základních škol, učilišť, středních škol a gymnázia. Mateřských škol je ve městě 8, základní školy jsou 2, střední odborné vzdělání lze získat ve 4 školách a na gymnáziu.

Zdravotnictví zajišťuje nemocnice Almeda a dalších 7 ordinací praktických lékařů pro dospělé obyvatelstvo a 4 ordinace pro děti.

Sociální zabezpečení je ve městě také na dobré úrovni. Je zde domov důchodců, dům s pečovatelskou službou, ústav pro mentálně postiženou mládež, ale také farní charita, která zajišťuje jak ošetrovatelskou, tak i pečovatelskou službu.

Za kulturou si občané mohou dojít do místního kina, či do sálů kulturního domu, kam jezdí účinkovat zpěváci a herci z pražských divadel.

Ke sportovnímu vyžití má město k dispozici nově zrekonstruovaný plavecký bazén, 19 stadionů a hřišť a v posledních letech zde vyrostla i dvě velká fitness centra.

2.1.2 NEZAMĚSTNANOST A EKONOMICKÉ SUBJEKTY

K 30. 06. 2005 bylo v rámci okresu Mělník evidováno 4 141 uchazečů o zaměstnání. Přestože mnoho obyvatel Mělnicka řeší nepříznivou situaci na trhu práce v okrese

dojížděním za prací do hlavního města Prahy, určité profesní skupiny se na trhu práce těžko uplatňují.

Stejná situace je i v zemědělství, kde klesl podíl pracujících až na 4,0 % z ekonomicky aktivních. Naopak stoupající podíl zaměstnaných vykazuje stavebnictví a terciární sféra. Ženy se podílejí téměř z 85 % pracujících v oblasti školství, kultury, zdravotnictví a sociální oblasti.¹

Největším zaměstnavatelem v okolí Neratovic byla samozřejmě Spolana Neratovice a.s. Po roce 1989 a změně politické situace v České republice s dalšími aspekty začala Spolana propouštět zaměstnance. Došlo k útlumu výroby, ale nevyvolalo to výrazné sociální propady. Tito zaměstnanci se začali věnovat sami podnikatelským aktivitám nebo získali zaměstnání v Praze či u jiných soukromých či průmyslových firem.

Město se potýká s řadou sociálně nepříznivých obyvatel, kdy je nutné vyvíjet intenzivní preventivní činnost ve městě a jeho okolí.

2.1.3 KRIMINALITA VE MĚSTĚ

V současnosti ve městě policie eviduje nejvíce trestných činů majetkového charakteru, zejména trestné činy krádeže. Převládají krádeže vloupáním do motorových vozidel, průmyslových, podnikatelských a soukromých objektů. Vzhledem k městské sídlištní aglomeraci je zde i pouliční majetková kriminalita, např. krádeže jízdních kol či odložených věcí. Mezi nejčastější přestupky patří drobné krádeže, fyzická napadení a rušení nočního klidu.

2.2 PREVENCE A JEJÍ VÝZNAM PRO POTÍRÁNÍ KRIMINALITY

2.2.1 POJEM PREVENCE KRIMINALITY

Definovat pojem prevence kriminality je velice obtížné, neexistuje také jednotná formulace tohoto pojmu. Laicky lze říci, že se jedná o všechna dostupně učiněná opatření, která míří k předcházení trestné činnosti.

Autoři Vlček a Zapletal formulují prevenci kriminality následovně *“do prevence kriminality náleží veškeré aktivity směřující k předcházení páchání trestných činů, ke snižování jejich výskytu cestou zamezení páchání nebo neutralizací příčin a podmínek vzniku trestných činů. Patří sem opatření, jejichž cílem či důsledkem je zmenšování*

1 Český statistický úřad, Regiony ,města, obce, Krajské ročenky, okresy, charakteristika okresu Mělník [online].Praha, 2006,[cit. 02.03. 2006]. Dostupné z URL < http://www.czso.cz/xs/redakce.nsf/i/charakteristika_okresu_melnik

rozsahu a závažnosti kriminality, ať již prostřednictvím omezení kriminogenních příležitostí, nebo působením na potenciální pachatele a oběti trestných činů. Prevence tedy představuje pokus eliminovat trestnou činnost ještě před započatím nebo před jejím pokračováním.”²

V trestním řádu nalezneme ustanovení týkající se pojmu prevence v úvodní části v §1, kde je uvedeno, že *“trestní řízení musí působit k upevňování zákonnosti, k předcházení a zamezování trestné činnosti, k výchově občanů v duchu důsledného zachování zákonů a pravidel občanského soužití i čestného plnění povinností ke státu a společnosti.”³*

2.2.2 DRUHY PREVENCE KRIMINALITY

Prevence kriminality se dělí na několik dílčích složek. Jednou takovou podskupinou je dělení prevence na prevenci **generální** a prevenci speciální.

Generální prevence (odstrašení) je zaměřena na všechny občany, bez ohledu zda trestnou činnost páchají či nikoliv. Jejím hlavním úkolem je obecně snížit stupeň kriminality.

Speciální prevence potom působí již na konkrétní pachatele.

Jiné dělení je dle okruhu adresátů na prevenci na primární, sekundární a terciární⁴

Primární prevence zahrnuje především výchovné, vzdělávací, volnočasové, osvětové a poradenské aktivity zaměřené na nejširší veřejnost. Zvláštní pozornost je zaměřena na pozitivní ovlivňování dětí a mládeže (využívání volného času, možnosti sportovního vyžití).

Těžiště primární prevence spočívá v rodinách, ve školách a v lokálních společenstvích.

Sekundární prevence se zabývá rizikovými jedinci a skupinami osob, u nichž je zvýšená pravděpodobnost, že se stanou pachateli nebo oběťmi trestné činnosti (specializovaná sociální péče), na sociálně patologické jevy (např. drogové a alkoholové závislosti, záškoláctví, gamblerství, povalečství, vandalismus, interetnické konflikty, dlouhodobá nezaměstnanost) a příčiny kriminogenních situací.⁵

Terciární prevence spočívá v resocializaci kriminálně narušených osob (pracovní uplatnění vč. rekvalifikace, sociální a rodinné poradenství, pomoc při získávání bydlení ...). Jejím cílem je udržet dosažené výsledky předchozích intervencí a rekonstrukce nefunkčního sociálního prostředí.

2 Vlček M., Zapletal J., Pojem prevence kriminality, In: Večerka K. a kol., Prevence kriminality v teorii a praxi, Odbor prevence kriminality MV ČR, Praha, 1997, ISBN 80-85821-48-6.str.6

3 Jelínek, J.: Trestní zákon a trestní řád, Linde Praha, a.s., Praha 2002, ISBN 80-7201-366-1. str.325

4 Večerka K. a kol., Prevence kriminality v teorii a praxi, Odbor prevence kriminality MV ČR, Praha, 1997, ISBN 80-85821-48-6.str.12

5 Ministerstvo vnitra České republiky, Bezpečnost a prevence [online]. Praha : Ministerstvo vnitra ČR, 2006. [cit. 02.03. 2006]. Dostupné z URL<<http://www.mvcr.cz/prevence/system/pojmy/1.1.htm>

Odpovědnost za oblast primární a sociální prevence spadá do působnosti rodiny, obce a Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Sekundární a terciární prevence je s ohledem na odbornou náročnost jednotlivých aktivit záležitostí resortu Ministerstva práce a sociálních věcí a v některých souvislostech i Ministerstva spravedlnosti a Ministerstva zdravotnictví. Ve specifické části populace působí i Ministerstvo obrany.

Těžiště odpovědnosti za opatření situační prevence nesou především občané a obce a v rámci vymezených kompetencí i Ministerstvo vnitra, respektive Policie ČR.

Z hlediska účinnosti jsou nejefektivnější programy prevence kriminality na místní úrovni. Představují systém metodické, koncepční a finanční podpory ze strany ústředních orgánů státní správy a samosprávy ke vzniku programů prevence kriminality ve městech a obcích zatížených vysokou mírou kriminality a dalšími kriminálně rizikovými jevy.

Podstatou těchto programů je součinnost orgánů státní správy, samosprávy, policie a nestátních neziskových organizací. Rozsah programu je podmíněn místní situací v oblasti vývoje sociálně patologických jevů, potřebami, zájmem a schopnostmi lidí a finančními prostředky.

Za realizaci programů prevence kriminality nesou odpovědnost obecní zastupitelstva.⁶

Dále můžeme prevenci kriminality rozdělit dle konkrétního zaměření aktivit na: sociální, situační a viktimnosti.

Sociální prevence představuje aktivity ovlivňující proces socializace a sociální integrace a aktivity zaměřené na změnu nepříznivých společenských a ekonomických podmínek, které jsou považovány za klíčové příčiny páchání trestné činnosti.

Efektivita sociální prevence je obtížně statisticky či ekonomicky měřitelná, lze na ni jen usuzovat, a to z hlediska odhadů sociálních perspektiv jedinců - objektů preventivního působení. Sociální prevence je součástí sociální politiky.

Situační prevence staví na zkušenosti, že určité druhy kriminality se objevují v určité době, na určitých místech a za určitých okolností. Prostřednictvím opatření režimové, fyzické a technické ochrany se snaží kriminogenní podmínky minimalizovat. Nejefektivněji působí při omezování majetkové trestné činnosti.

Úspěšnost situační prevence je vysoká, je však podmíněna adekvátní volbou opatření a finančními a personálními prostředky do ní vložených.

Prevence viktimnosti a pomoc obětem trestných činů je založena na konceptech bezpečného chování, diferencovaného s ohledem na různé kriminální situace a psychickou připravenost ohrožených osob.

V praxi se jedná o skupinové a individuální zdravotní, psychologické a právní poradenství, trénink v obranných strategiích a propagaci technických možností ochrany před trestnou činností.

Užívá metody sociální i situační prevence, a to podle míry ohrožení na primární, sekundární i terciární úrovni.⁷

⁶ Ministerstvo vnitra České republiky, Bezpečnost a prevence [online]. Praha : Ministerstvo vnitra ČR, 2006. [cit. 02.03. 2006]. Dostupné z URL<<http://www.mvcr.cz/prevence/system/pojmy/1.1.htm>

⁷ Ministerstvo vnitra České republiky, Bezpečnost a prevence [online]. Praha : Ministerstvo vnitra ČR, 2006. [cit. 02.03. 2006]. Dostupné z URL<<http://www.mvcr.cz/prevence/system/pojmy/1.1.htm>,

2.3 SYSTÉM PREVENCE KRIMINALITY V ČESKÉ REPUBLICE

2.3.1 Prevence kriminality před rokem 1989

Období po roce 1945 je možno rozdělit na dvě epochy, které se v podstatě liší svým pojetím zaměření a řízení bezpečnostní politiky Československé republiky. Zcela specifické poměry poválečného uspořádání měly do roku 1948 charakter budování demokratické společnosti se všemi peripetiemi jejího vývoje. Důležitým faktorem tehdejší doby byla vymezená sféra vlivu, která zařadila celá soustátí, tedy země osvobozené Rudou armádou, pod sféru tehdejšího Sovětského svazu s výjimkou Německa, kde západní část zůstala pod vlivem spojenců a měla zcela odlišný hospodářsko-politický vývoj. Vliv sovětské moci se plně odrazil i v koncipování bezpečnostní politiky naší republiky, nehledě na další skutečnost, že resort Ministerstva vnitra byl v rukou komunistů v té době kladenského rodáka Václava Noska. Bezpečnostní aparát se přizpůsobil sovětskému modelu a stal se nástrojem autokratické diktatury a hlavní represivní silou určenou pro boj s antikomunismem, s odpůrci vládnoucí demagogické ideologie. Tento trend eskaloval po roce 1948, kdy se kritériem výběru do Sboru národní bezpečnosti stal třídní původ, oddanost věci dělnické třídy a Komunistické strany. Od února 1948 do počátku roku 1949 byl v tomto smyslu urychleně doplňován stav Sboru národní bezpečnosti, kam bylo přijato celkem 9 632 nových příslušníků.⁸

Celá plejáda nových příslušníků byla sice "třídně uvědomělá", ale bez potřebných odborných znalostí a životních zkušeností. S tím souviselo i další opatření v budování sítě bezpečnostních škol, které měly garantovat potřebnou úroveň Sboru národní bezpečnosti, Pohraniční stráže, Vnitřní stráže a Civilní obrany a spadaly do resortu Ministerstva vnitra. Činnost bezpečnostního aparátu byla systémově orientována na represivní funkci a to je první podstatný rozdíl oproti prvorepublikové koncepci tohoto resortu.

Celkovou linii trestní politiky určovala příslušná oddělení stranických sekretariátů Komunistické strany Československa, která měla svůj "dohled" i nad koordinující úlohou prokuratury a nad prací soudů. Prokuratuře náležela plná pravomoc v oblasti koordinace a dozoru nad dodržováním zákonných postupů a také iniciativa v oblasti prevence. Prevence kriminality byla členěna na dvě oblasti, obecnou a speciální.⁹

První, tzv. obecná kriminalita, byla charakterizována jako ohrožování samotné podstaty socialismu a budování vyspělé socialistické společnosti. Druhá oblast byla členěna na speciální kriminalitu v širším smyslu, kde byl kladen akcent na ty aktivity, které byly zaměřeny proti vzniku podnětů a podmínek podporujících počátek trestné činnosti. Do okruhu speciální kriminality byla zahrnuta vedle prevence i oblast represe, jelikož speciální kriminalita byla v užším smyslu přímo zaměřena proti součastem, které měly meritorní vliv při vzniku kriminality.

V průběhu 80. let vznikla určitá iniciativa k přesunu z centralistického systému řízení prevence na místní úroveň a vznikl experiment sociální prevence na okrese Mělník a preventivní program v Pardubicích - Polabinách. Tento experiment však zůstal pouhým pokusem o změnu systému v komplexnější a pružnější pojetí preventivní činnosti v oblasti kriminality. Šlo více méně o formální snahu částečného odpoutání se od rigidního politického konceptu, který dogmatickou doktrínou zaváděl schematický model stranickosti do všech oblastí našeho života. Strnulost tohoto pojetí se plně projevila po roce 1989, kdy po totálním rozkladu stávajícího politického systému došlo i ke zhroucení prevence kriminality a k potřebě konstituovat nový, pružný a společensky účinný systém prevence kriminality v procesu demokratických společenských přeměn.

2.3.2 Prevence kriminality po roce 1989

8 Kolektiv: Koncepce personální práce a vzdělávání. MV ČR, Praha 1995

9 Zapletal, J.: Prevence kriminality. PA ČR, Praha 2000

Po roce 1989, tedy po tzv. "sametové revoluci" došlo v naší společnosti k mnoha zásadním změnám. Tyto změny se odrazily nejen v politické situaci země, ale také ve změně morálních hodnot, negativního chování občanů a následném zvýšení kriminality. Někteří občané si vyložili pojem "svoboda" v jiném výkladu než je uvedeno v Listině základních práv a svobod, kde se říká, že: "Každý občan může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá".¹⁰

Základními důvody k novému pojetí prevence kriminality jsou především společensko - politické, ekonomické a mezinárodní změny. Konkrétně se jedná o volný pohyb osob, volné zóny obchodu, vliv nových jevů v oblasti kriminality, nástup nových forem a typů zločinu atd.

V tomto období bylo velice důležité učinit obrovský krok k nápravě takto vzniklého stavu v České republice. Tedy pokusit se systematizovat prevenci kriminality.

Systém prevence kriminality je v České republice konstituován na základě usnesení vlády. K nejzásadnějším z nich patří:

- ⊂ Usnesení vlády č. 22 ze dne 20. ledna 1993 ke Koncepci ministerstva vnitra v oblasti vnitřního pořádku a bezpečnosti a k doktríně Policie ČR, kterým vláda uložila ministru vnitra ve spolupráci s ministry obrany, spravedlnosti, práce a sociálních věcí, školství, mládeže a tělovýchovy a generálním prokurátorem předložit do 30. června 1993 návrh programů sociální prevence a prevence kriminality.
- ⊂ Usnesení vlády č. 31 z 20. ledna 1993 k Návrhu řešení některých problémů spojených s migrací v rámci České republiky. Tímto usnesením bylo mj. uloženo ministru práce a sociálních věcí zpracovat program sociální prevence a program péče o osoby propuštěné z výkonu trestu odnětí svobody.
- ⊂ Usnesení vlády č. 617 ze dne 3. listopadu 1993, kterým bylo uloženo ministru vnitra zřídit Republikový výbor pro prevenci kriminality a ministrům vnitra, spravedlnosti, práce a sociálních věcí, školství, mládeže a tělovýchovy, obrany, zdravotnictví a generálnímu prokurátorovi jmenovat do výboru své zástupce.
- ⊂ Usnesení vlády č. 341 ze dne 15. června 1994, kterým vláda schválila Program sociální prevence a prevence kriminality - aktuální stav a východiska do roku 1996 a uložila úkol vypracovat resortní programy činností v oblasti prevence kriminality.
- ⊂ Usnesení vlády č. 418 ze dne 12. července 1995 ke Zprávě o plnění Programu sociální prevence a prevence kriminality - aktuální stav a východiska do roku 1996. Tímto usnesením vláda uložila místopředsdovi vlády a ministru financí vyčlenit účelové finanční prostředky na realizaci "Programu" v návrhu rozpočtu na rok 1996.
- ⊂ Usnesení vlády č. 209 ze dne 9. dubna 1997 ke zprávě o plnění úkolů vyplývajících z Programu sociální prevence a prevence kriminality - aktuální stav a východiska do roku 1996 a ke strategii Republikového výboru pro prevenci kriminality do roku 2000

¹⁰ Listina základních práv a svobod, článek 2. odstavec 4

2.2.2.1 Republikový výbor pro prevenci kriminality

Odpovědnost za vytváření systému prevence kriminality nese Republikový výbor pro prevenci kriminality.

Členy výboru jsou zástupci ministerstev vnitra, spravedlnosti, práce a sociálních věcí, školství, mládeže a tělovýchovy, obrany, zdravotnictví, financí, Policie ČR a mezirezortní protidrogové komise. Republikový výbor pro prevenci kriminality (dále jen Republikový výbor) je mezirezortní iniciační, koordinační a metodický orgán zřízený při Ministerstvu vnitra usnesením vlády ze dne 3.11.1993 č. 617. Řídí se statutem a jednacím řádem schváleným vládou České republiky. Schází se zpravidla 1x měsíčně a řídí se plánem činnosti.

Předmětem činnosti Republikového výboru je vytváření koncepce preventivní politiky vlády České republiky na mezirezortní úrovni a její konkretizace na úrovni místní. Současně nese gesci za zpracování materiálů pro jednání vlády České republiky z oblasti prevence kriminality. Schvaluje žádosti o dotace na projekty prevence kriminality předložené městy, včetně výše finančních prostředků z kapitoly Všeobecná pokladní správa státního rozpočtu.

Republikový výbor má 20 členů. Předsedou Republikového výboru je ministr vnitra, výkonným místopředsedou je 1. náměstek ministra vnitra. Činnost sekretariátu zajišťuje odbor prevence kriminality Ministerstva vnitra.

Výbor zároveň plní roli zprostředkovatele mezi Republikovým výborem pro prevenci kriminality a obecními zastupitelstvy, nevládními organizacemi a dalšími institucemi vyvíjejícími aktivity v oblasti prevence kriminality. Zajišťuje preventivní práci po stránce politické, legislativní a po stránce finanční a materiální pomoci.

Plní zejména tyto úkoly:

- ⊂ koordinuje činnost příslušných ústředních orgánů státní správy v oblasti prevence kriminality;
- ⊂ spolupracuje s občanskými iniciativami a hnutími, církvemi a hromadnými sdělovacími prostředky v oblasti prevence;
- ⊂ iniciuje činnost v oblasti prevence kriminality a podporuje vznik místních komisí pro prevenci kriminality;
- ⊂ vypracovává a realizuje na základě mezirezortní spolupráce projekty a programy prevence kriminality;
- ⊂ analyzuje a vyhodnocuje účinnost preventivních opatření a programů;
- ⊂ předkládá vládě ČR zprávy o stavu účinnosti prevence kriminality v České republice.¹¹

Jako poradní orgán Republikového výboru byla zřízena Komise pro výběr projektů Programu prevence kriminality na místní úrovni a Komise pro výběr projektů prevence kriminality na místní úrovni - Partnerství k poskytování finančních prostředků z kapitoly Všeobecná pokladní správa státního rozpočtu.

Výsledkem mezirezortní spolupráce je vybudovaný systém prevence kriminality v České republice, který se opírá o rezortní preventivní programy, programy prevence kriminality na místní úrovni, aktivity Policie ČR, nestátních neziskových organizací i podnikatelských subjektů.¹²

¹¹ Večerka K. a kol., Prevence kriminality v teorii a praxi, Odbor prevence kriminality MV ČR, Praha, 1997, ISBN 80-85821-48-6.str.87

¹² Ministerstvo vnitra České republiky, Bezpečnost a prevence [online]. Praha : Ministerstvo vnitra ČR, 2006. [cit. 02.03. 2006]. Dostupné z URL< <http://www.mvcr.cz/prevence/system/rvppk/2.1.htm>

2.4 PREVENCE KRIMINALITY VE MĚSTECH ČESKÉ REPUBLIKY

2.4.1 Organizace prevence kriminality ve městech

Priority rezortních programů prevence kriminality vycházejí z kompetencí jednotlivých ministerstev. Tyto nejen organizují, ale i obohacují jejich běžné činnosti o nové prvky a přístupy k předcházení sociálně patologickým jevům (kriminalita je chápána jako nejextrémnější článek sociální patologie), přičemž se zaměřují na primární, sekundární a terciární úrovni na potencionální pachatele trestných činů i jejich oběti, na vzdělávání pracovníků svých rezortů v těchto oblastech - např. sociálních pracovníků, pedagogů, policistů.¹³

2.4.1.1 Programy prevence kriminality na místní úrovni

2.4.1.1.1 Komplexně součinnostní program

Jedna z definic Komplexního součinnostního programu říká, že: "Komplexně součinnostní program prevence kriminality na místní úrovni představuje komplex aktivit sociální a situační prevence orgánů státní správy, samosprávy, policie a nevládních organizací, zaměřených na snížení kriminality ve městech nad 30 tisíc obyvatel, která jsou nadměrně zatížena kriminalitou"¹⁴. Později byla podmínka "alespoň 30 tisíc obyvatel" vypuštěna. Bylo zjištěno, že závisí více na rozsahu kriminality než na počtu obyvatel.

Program Partnerství představuje inovaci Programu prevence kriminality na místní úrovni původně Komplexního součinnostního programu prevence kriminality, který byl v letech 1996 - 2004 postupně realizován v 95 městech ČR s počtem obyvatel nad 10 tisíc.

V rámci programů těchto měst bylo podpořeno přes 3 tisíce projektů v celkové částce přes 550 milionů korun

2.4.1.1.2 Program Partnerství

Metodická, koncepční a finanční podpora vlády ČR městům a obcím zatíženým vysokou mírou kriminality je realizována prostřednictvím Programu prevence kriminality na místní úrovni - Partnerství. Program Partnerství umožňuje na místní úrovni rychle reagovat na aktuální negativní vývoj trestné činnosti a dalších sociálně pato

Konkrétně se jedná o iniciaci a finanční podporu aktivit sociální a situační prevence orgánů státní správy, samosprávy, policie a nevládních organizací zaměřených na snížení kriminality ve městech a obcích. Za realizaci a koordinaci programů nesou odpovědnost zastupitelstva obcí.

13 Ministerstvo vnitra České republiky, Bezpečnost a prevence [online]. Praha : Ministerstvo vnitra ČR, 2006. [cit. 02.03. 2006]. Dostupné z URL<<http://www.mvcr.cz/prevence/obcanum/pis/pis.htm>.

14 Gjuríčová J., Prevence se musí vyplatit, In: Sborník ze semináře-Prevence kriminality ve městech, Ostrava

9.-10.12.1996, THEMIS, Tiskárny MV, 92 stran, Praha 1997, ISBN 80-85821-49-4, str.9 logických jevů.

K přípravě Programu PARTNERSTVÍ byly zpracovány a Republikovým výborem pro prevenci kriminality schváleny:

- ⊂ Metodika přípravy programu Partnerství
- ⊂ Zásady pro poskytování dotací ze státního rozpočtu obcím na výdaje realizované v rámci Strategie prevence kriminality pro tento rok

V roce 2005 byla Republikovým výborem pro prevenci kriminality na projekty prevence kriminality v rámci programu Partnerství schválena dotace v celkové výši 72 374 000 Kč (přidělené dotace obcím a počet podpořených projektů program Partnerství 2005).¹⁵

2.4.1.1.3 Projekt “Balon”

Projekt “Balon” je jedním z nejnovějších projektů Policie České republiky správy Středočeského kraje, který působí preventivně v oblasti majetkové kriminality. Největší podíl na spáchaných trestných činech majetkového charakteru tvoří krádeže věcí ze zaparkovaných motorových vozidel, tedy vloupáním do vozidel.

Tento projekt se zabývá kombinací běžného výkonu policie České republiky a trvalejším psychickým působením na vnímání osob, které se vyskytují v konkrétní době na konkrétním místě tzv. “v bezpečnostním prostoru”. Jedná se tedy o kombinaci služby policistů a kamerového systému. Toto není až tak neobvyklé, avšak vzhledem k terénním, stavebním a jiným překážkám je méně efektivní kamera umístěná na budově.

Pro lepší efektivitu je použit reklamní balon s logem Policie České republiky, (neboť již samotný znak je senzory vnímán a navozuje příslušné motivace a asociace), na němž je umístěn kamerový systém. Policie zde nezakrývá, že sleduje určitý prostor, naopak zcela otevřeně propaguje vlastní postup. Upozorňuje na to, že v “dohledové” vzdálenosti může být nekorektní jednání jednodušeji zaznamenáno a postiženo. Současně dává relativní možnost volby osobám s nekalým úmyslem, aby se svého jednání zdržely nebo se uvedenému prostoru raději vyhnuly.

Tento projekt bude realizován v prostorech větších nákupních center.¹⁶

2.4.2 Preventivně informační skupiny okresních (městských) ředitelství Policie České republiky

Konstituování pracovišť preventivně informační skupiny vychází především z vývoje kriminality v České republice, ze současných potřeb společnosti, z programu Ministerstva vnitra ČR v oblasti prevence kriminality a z potřeb samotné Policie ČR, která se chce zvýšenou mírou podílet nejen na odhalování, ale i na předcházení trestné činnosti. Důležitým atributem je také okolnost, že je to právě Policie ČR, která disponuje nejkomplexnějšími informacemi o struktuře, charakteru, teritoriálním vývoji a pohybu kriminality.

Tyto informace jsou logicky základní podmínkou pro vznik, formulování a realizaci bezpečnostních a preventivních opatření. Preventivně informační skupiny pracují po celé České republice (nejdříve v Plzni), mají podporu městských (okresních) zastupitelských orgánů, kde města již vypracovala a realizují vlastní programy prevence kriminality, a teritoriální vedení okresního (městského) ředitelství Policie ČR.

¹⁵ Ministerstvo vnitra České republiky, Bezpečnost a prevence [online]. Praha : Ministerstvo vnitra ČR, 2006. [cit. 02.03. 2006]. Dostupné z URL<<http://www.mvcr.cz/prevence/system/rvpk/2.1.htm>

¹⁶Kolektiv preventivně informační skupiny PČR správy Středočeského kraje, 2005

Preventivně informační skupiny jsou metodicky zabezpečeny Odborem prevence kriminality ministerstva vnitra ČR a pověřeným pracovníkem skupiny pro styk s veřejností Prezidia Policie ČR.

Prioritou Ministerstva vnitra v oblasti prevence kriminality na následující období je také konstituování preventivně informačních skupin Policie ČR (PIS). Jedná se o vytváření nových pracovišť Policie ČR na úrovni okresních, městských nebo obvodních ředitelství, jejichž úkolem je komunikace a spolupráce s místními orgány a institucemi, sdělovacími prostředky a občany. Cílem je integrovat Policii ČR do preventivních aktivit měst, poskytovat informace pro plánování preventivních opatření a informovat občany o možnostech a způsobech ochrany před trestnou činností a dopravní nehodovostí.¹⁷

Preventivně informační skupiny pracují zejména v těchto oblastech:

- a) kontakt se sdělovacími médii a styk s veřejností;b) analytická a signalizační činnost v oblasti kriminality a dopravní nehodovosti v teritoriu;c) poradenská, informační a propagační činnost směrem k veřejnosti;d) činnost v oblasti situační prevence, informace, prezentace, poradenství, výstavy, soutěže apod.;
- e) kontaktní a koordinátorská činnost na úrovních Policie ČR, obvodních, městských, úřadů, podíl na vzniku a realizaci projektů prevence kriminality, spolupráce se zapojenými subjekty.

¹⁷ Ministerstvo vnitra České republiky, Bezpečnost a prevence [online]. Praha : Ministerstvo vnitra ČR, 2006. [cit. 02.03. 2006]. Dostupné z URL<<http://www.mvcr.cz/prevence/obcanum/pis/pis..htm>

3 PRAKTICKÁ ČÁST

3.1 CÍL PRAKTICKÉ ČÁSTI

Cílem praktické části je zjištění postojů občanů města Neratovic ke kriminalitě ve městě. Jak ji vnímají a zejména jsou-li ochotni osobně se podílet na preventivních opatřeních, jejichž cílem je snížení kriminality v jejich městě. V práci se zaměřuji také na postoj občana k policistům, kde je cílem zjistit, jak vnímají občané policisty, zda jim důvěřují a zda vnímají policisty jako ochránce svých práv a bezpečí.

3.2 POUŽITÉ METODY

Ke zpracování této části práce byly jako nejvhodnější metody použity studium dokumentace a nestandardizovaný dotazník.

Dotazník byl tvořen z velké části uzavřenými otázkami, ale zvolena byla i forma kombinace otázek, a to vzhledem k velice obšírnému tématu práce.

V první části dotazníku zjišťuji statistická data. Dále jsou otázky koncipovány od nejjednodušší varianty, tedy jak občané získávají informace o prevenci kriminality, zda vědí o probíhajících programech ve městě, a zvolna přecházím na otázky nasměrované ke spokojenosti občanů s úrovní práce policistů. Neratovice patří mezi města, kde na bezpečnost a pořádek dohlíží městská i republiková policie. Z tohoto důvodu jsem záměrně rozdělila otázky na kvalitu práce policistů a strážníků.

3.3 POPIS VÝBĚROVÉHO VZORKU A PRŮBĚH PRŮZKUMU

Výběrový vzorek tvořili občané, kteří byli náhodně vybráni. Tento vzorek občanů byl vybrán na ulicích města a po vysvětlení záměru práce byl ochoten se k daným otázkám vyjádřit. Cílem práce nebylo zaměření na určitou věkovou kategorii. Jsou zde zastoupeny všechny věkové kategorie, i když procentuálně převažuje věková kategorie 15 - 21 let a 22 - 35 let. Občany jsem oslovovala osobně.

Bylo osloveno celkem 70 respondentů. Sběr dat probíhal dva měsíce. Dotazníky byly analyzovány a výsledky jsou rozčleněny do různých skupin. Toto členění je doprovázeno zpravidla grafem pro přehlednější a rychlejší orientaci ve výsledcích průzkumu.

3.4 STANOVENÍ PŘEDPOKLADŮ

Lze předpokládat, že bude vyjádřena nespokojenost s informovaností o kriminalitě ve městě (ověřováno pomocí dotazníku - grafy č. 5, 18).

Jeden z předpokladů, vzhledem k současné rozladěnosti ve společnosti, je nespokojenost respondentů s výkonem práce policistů (ověřováno pomocí dotazníku - grafy č. 12, 13, 14, 15, 25).

Předpokládat můžeme i snížené procento respondentů, kteří se spolupodílejí na aktivitách zaměřených ke snížení kriminality ve městě (ověřováno pomocí dotazníku - graf č. 20).

Lze také předpokládat, že se respondenti setkali s korupcí policistů (ověřováno pomocí dotazníku - graf č. 23, 24).

3.5 VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKU, VÝSLEDKY A JEJICH INTERPRETACE

Průzkumu se zúčastnilo 70 občanů žijících ve městě Neratovice. Ženy zastoupily 57% dotazovaných občanů a muži 43 % (viz.graf č.1).

Graf 1)

□ VLOŽIT S □□□

Rozčlenila jsem respondenty dle funkce ve společnosti (z hlediska pracovního začlenění). Do průzkumu se tak zapojilo: 40 % podnikatelů, 37,1% studentů, 14,3% občanů v pracovním poměru, 5,7% důchodců a 2,9% občanů bez pracovního poměru, ze sledovaného vzorku (vizgraf č.2).

Graf 2)

□ VLOŽIT S □□□

Celkové rozčlenění bylo zaměřeno také na vzdělanost respondentů. Zde bylo dotázáno nejvíce osob se základním vzděláním, a to 41,4%, dále s úplným středním vzděláním 25,7%, s vysokoškolským vzděláním 22,9% a středním odborným vzděláním 10% (viz graf č.3).

Graf 3)

□ VLOŽIT S □□□

Další členění bylo zaměřeno na pobyt ve městě, kdy 95,7% respondentů trvale žije ve městě a pouhých 4,3% mají jiný pobyt (tzn.přechodný pobyt) (viz graf č.4).

Graf 4)

□ VLOŽIT S □□□

3.4.1 Výsledky průzkumu dle jednotlivých otázek

Otázka č 1 byla zaměřena na spokojenost občanů s informovaností o prevenci kriminality ve městě.

Graf 5)

□ VLOŽIT S □□□

Uvedený výsledek poukazuje na to, že většina občanů (81,4 %) cítí nespokojenost s informovaností o kriminalitě ve městě a 18,6 % občanů vyjádřilo svůj pozitivní postoj k dané otázce.

Otázka č.2 byla zaměřena na způsob, kterým jsou občané kompetentními orgány informováni o prevenci kriminality ve městě a způsob informovanosti, který volí občané sami / média/.

Graf 6)

☐ VLOŽIT S ☐☐☐

Zde je výsledek celkem jednoznačný: občané informace o prevenci kriminality nezískávají od strážníků městské policie(0,0%), policie ČR (1,4%) nebo při besedách s policisty (4,3%) , ale ve většině od dalších osob (88,6 %) nebo od pracovníků Městského úřadu (5,7%).

Graf 7)

☐ VLOŽIT S ☐☐☐

Mezi nejoblíbenější způsob získávání informací patří: tisk 25,7% , internet 17,1%, kombinace televize + tisk 12,9% , televize 11,4% , kombinace televize + tisk + internet 7,1% , kombinace televize + tisk + pořad “Na stopě” 7,1%, kombinace televize + pořad “Na stopě” 5,7% , tisk + internet 5,7% , pořad “Na stopě” 4,3% , kombinace televize + internet 1,4%, tisk + pořad “Na stopě” 1,4%, odborný časopis 0,0 %.

Otázka č.3 zjišťovala, zda jsou občané seznámeni s programy, které jsou zaměřeny na boj s kriminalitou ve městě.

Graf 8)

☐ VLOŽIT S ☐☐☐

Zde bylo průzkumem zjištěno, že pouhých 8,6% občanů ví o programech, které se věnují boji proti kriminalitě, a 91,4% občanů tyto programy nezná.

Otázka č.4 se zabývala skutečností přímé nezákonné činnosti, ve kterých se mohly respondenti ocitnout, a jejich úkolem bylo zařadit se do některé ze skupiny.

Graf 9)

☐ VLOŽIT S ☐☐☐

Zde bylo zajímavé to, že většina se nezařadila do žádné skupiny, a to v 35,7% , poškozených bylo 27,1% respondentů, svědkem se stalo 24,3% respondentů, dále kombinace svědek i poškozený bylo 5,7% respondentů, obětí 2,9% , varianta svědek + oběť i poškozený v jedné osobě 1,4%, varianta svědek i oběť 1,4% a varianta oběť i poškozený 1,4%.

Nabízí se otázka, zda kdybych vytvořila další skupinu, a to “pachatel trestné činnosti”, zmenšila by se skupina respondentů, kteří se nezařadili do žádné jiné?

Otázka č.5 byla zaměřena v návaznosti na předchozí otázku č.4 , zda-li respondenti přivolali v případě, že se stali obětí, poškozeným či svědkem pomoc.

Graf 10)

☐ VLOŽIT S ☐☐☐

Zde bylo zjištěno, že o pomoci požádalo 60% respondentů a 40% respondentů nikoho o pomoc nežádalo.

Otázka č.6 navazovala na dvě předchozí otázky a zjišťovala, koho si respondenti v případě nouze zavolali na pomoc.

Graf 11)

☐ VLOŽIT S ☐☐☐

Tento průzkum ukázal, že lidé si zavolali v 70,4% na pomoc Policii ČR, v 18,5% Městskou policii, 7,4% volali jiné osobě(/např. rodiče) a 3,7% zavolali přátele.

Otázka č.7 byla poslední ze série navazujících otázek, kdy respondenti měly vyjadřovat svůj názor na policisty, které požádali o pomoc.

Graf 12)

☐ VLOŽIT S ☐☐☐

Graf 13)

☐ VLOŽIT S ☐☐☐

Výsledkem je, že lidé kteří si zvolili na pomoc Policii České republiky, vyjádřili svoji spokojenost ve 84,2% a lidé, kteří si zvolili Městskou policii, vyjádřili spokojenost v 80%. Tato bilance se nejeví v neprospěch orgánů, ale uvědomuji si, že tento vzorek je na objektivní výsledek málo reprezentativní.

Otázka č.8 se již zaměřila na všechny respondenty a otázka směřovala k hodnocení jednání policistů ve městě

Hodnocení :

a) ohleduplní	b) objektivní
c) schopni se orientovat v nastalé situaci	d) schopni situaci ihned řešit
e) schopni naslouchat	f) jsou schopni nastalé problémy adekvátně vysvětlit
g) schopni ihned pomoci	h) chovají se nadřazeně
ch) chovají se neeticky	i) snaží se situaci zlehčit
j) chovají se profesionálně	

Graf 14)

Policie České republiky

□ VLOŽIT S □□□

Zde zhodnotili respondenti ve 40,6%, že se policisté chovají profesionálně, v 8,7% jsou schopni nastalé problémy adekvátně vysvětlit. Bohužel poté respondenti nejvíce volili varianty, kde se policisté chovají nadřazeně, neeticky a snaží se situaci zlehčovat a to ve 4,3%. Nejméně byly zvoleny kombinace u ohleduplnosti a objektivitu policistů v 1,4%.

Graf 15)

Městská policie

??Zde??zhodnotili??respondenti??ve??20duben,????že??se??strážníci??chovají??profesionálně,??v??17,1 duben????se??snaží??situaci??zlehčit.??Bohužel??i??zde??se??11,4duben????respondentů??přiklání??k??ná zoru,??že??se??policisté??chovají??nadřazeně??a??neeticky.??5,7duben??respondentů??se??shodlo??v??to m??,??že??strážníci??jsou??ohleduplní??a??jsou??schopni??situaci??ihned??řešit.??5,7duben????responden tů??si??myslí,??že??se??strážníci??chovají??nadřazeně??a????4,3duben??,??že??jsou??schopni??se??v??na stalé??situaci??orientovat.??5,7duben????respondentů??zvolilo??kombinaci??u??variant,??kde??strážníci?? dokáží??naslouchat??a??jsou??schopni??ihned??situaci??řešit.??Strážníci??jsou??schopni??nastalé??problé

my??dle??respondentů???adekvátně??vysvětlit??v??2,9duben.??Ve??stejně??úrovni??byly???zvoleny??ko

Důvěru ve strážníky má 42,9 % dotazovaných a 57,1 % projevilo nedůvěru.

Otázka č.10 - občané se v této otázce měli zamyslet, zda považují prevenci ve městě za dostatečnou
Graf 18)

☐ VLOŽIT S ☐☐☐

U této otázky odpovědělo 82,9% respondentů záporně a pouhých 17,1% odpovědělo, že jsou s prevencí kriminality ve městě spokojeni.

Otázka č.11 byla zaměřena na oblast prevence kriminalit , kterou považují občané ve městě jako nedostačující a bylo by třeba se jí více věnovat

a) drogová problematika	g) trestná činnost dětí a mládeže
b) vandalismus	h) trestná činnost páchaná na dětech a mládeži
c) krádeže	ch) trestná činnost páchaná na starších občanech
d) prostituce	i) trestná činnost páchaná na ženách
e) gamblerství	j) trestná činnost páchaná na mužích
f) rasismus	

Graf 19)

☐ VLOŽIT S ☐☐☐

Zde vzniklo několik kombinací trestné činnosti, kterou respondenti považují jako nedostatečně ošetřenou prevencí boje proti kriminalitě. Nejsilnější skupinu zde zastupovala kombinace problematiky drog, vandalismu a krádeží, a to v 10%, další silnou skupinou byla kombinace variant - vandalismu a krádeží v 8,6 % a na této úrovni se pohybovala i kombinace variant - drogová problematika, vandalismus, krádeže a rasismus. Kombinace variant- drogové problematiky a vandalismu zastupovala u respondentů 7,1% odpovědí. Trestná činnost dětí a mládeže a páchaná na dětech a mládeži se vyskytla u 5,7% dotazovaných. 4,3%

dotázaných pociťuje potřebu zlepšit prevenci v oblasti vandalismu ,krádeží, gamblerství a trestné činnosti páchané na ženách. Shodně 4,3% se vyjádřili respondenti ke kombinaci variant krádeží a prostituce. Zajímavá je i skupina 4,3% respondent , kteří se vyjádřili ke kombinaci variant - vandalismu, krádeží, rasismu, trestné činnosti dětí a mládeže a trestné činnosti páchané na starších občanech. 4,3% respondentů si také myslí , že by se měla pozornost věnovat trestné činnosti páchané na mužích i ženách a gamblerství. Opravdu nejsilněji respondenti pociťují dle vyhodnocení, potřebu soustředit se na problematiku vandalismu, krádeží , drog a gamblerství.

Otázka č.12 se věnovala aktivitě samotných občanů ke snížení kriminality ve městě

Graf 20)

☐ VLOŽIT S ☐☐☐

95,7% dotázaných přiznalo, že žádnou aktivitu pro snížení kriminality ve městě nevyvíjejí. 4,3% dotázaných svou aktivitu popsalo jako spolupráci s mládeží v zájmových kroužcích a další aktivitu vidí v upozornění mládeže na nevhodné chování ve společnosti.

Otázka č.13 se zabývala využíváním schránek důvěry ve městě

Graf 21)

☐ VLOŽIT S ☐☐☐

Nikdo z respondentů schránky důvěry nikdy nevyužil a nevyužívá.

Otázka č.14 navodila situaci, kdy se policista měl setkat s nezákonným jednáním a nezakročit, zde respondenti vyjádřili, jestli se s tímto jednáním setkali

Graf 22)

☐ VLOŽIT S ☐☐☐

84,3% respondentů se s tímto jednáním nesetkalo, ale 15,7% respondentů se přímo s tímto jednáním setkala.

Otázka č.15 se zaměřila na korupci u policistů, zde se občané vyjadřovali, i zda se osobně setkali s korupcí.

Graf 23)

Policie České republiky

☐ VLOŽIT S ☐☐☐

Zde respondenti uvedli , že se s korupcí policistů setkala 8,6% dotázaných a 91,4% respondentů tento problém nikdy nemělo.

Graf 24)

Městská policie

☐ VLOŽIT S ☐☐☐

S korupcí u strážníků se setkala 5,7% dotázaných a 94,3% respondentů se s tímto jednáním nikdy osobně nesetkalo.

Otázka č.16 se zaměřila na problém chování policistů při výkonu služby, zda by mělo dojít k nějaké změně a jaké.

a) chování k občanům

b) vstřícnost

c) ochota

d) ústrojová kázeň

e) slovní vyjadřování

Graf 25)

☐ VLOŽIT S ☐☐☐

Největším problémem současných policistů dle respondentů je ve 12,9% slovní vyjadřování, poté kombinace variant chování k občanům a slovní vyjadřování v 11,4% a kombinace variant ochota + slovní vyjadřování v 11,4%. Respondenti zvolili i kombinaci variant chování k občanům+ vstřícnost + ochota, a to v 5,7% dotázaných. Respondenti se shodli ve 4,3%, že policisté postrádají ochotu, ve 4,3% by měli změnit chování k občanům, také 4,3% respondentů se domnívá, že policisté by měli být vstřícnější. 4,3% pociťují, že ke změně by mělo dojít u kombinace variant chování k občanům a vstřícnosti. Zajímavostí v průzkumu je, že ústrojová kázeň vadila respondentům nejméně. 4,3% respondentů pociťují, že by mělo dojít k zásadní změně v profesionalitě a pracovním nasazení policistů, dále v rychlosti vykonávané práce.

4. VYHODNOCENÍ PŘEDPOKLADŮ

Předpokládali jsme nespokojenost s informovaností o kriminalitě ve městě. Tento předpoklad se potvrdil. 81,4 % dotázaných, cítí nespokojenost s tím, jak jsou informováni o kriminalitě (graf č. 5). 82,9 % respondentů odpovědělo záporně na dotaz, zda je ve městě prevence kriminality dostatečná (graf č. 18).

Předpokládali jsme, že výsledek spokojenosti s výkonem práce policistů bude vzhledem k současné rozladěnosti ve společnosti negativní. Překvapivě (graf č. 12) lidé, kteří si zvolili na pomoc Policii České republiky, vyjádřili svoji spokojenost v 84,2 % a lidé, kteří si zvolili Městskou policii, vyjádřili spokojenost v 80% (graf č. 13). Tato bilance se nejeví v neprospěch orgánů, ale uvědomuji si, že tento vzorek je na objektivní výsledek málo reprezentativní. V hodnocení profesionality policistů České republiky se respondenti vyjádřili ve 40,6% kladně (graf č. 14). Jen 20% dotázaných si myslí, že chování strážníků městské policie je profesionální (graf č. 15). Zde se předpoklad vyplnil.

Největším problémem současných policistů dle respondentů je ve 12,9% slovní vyjadřování, poté kombinace variant chování k občanům a slovní vyjadřování v 11,4% a kombinace variant ochota a opět slovní vyjadřování v 11,4% (graf č. 25).

Dalším předpokladem bylo snížené procento respondentů, kteří se spolupodílejí na aktivitách zaměřených ke snížení kriminality ve městě. Tento předpoklad byl v 67% správný (graf č. 20).

Předpokladem bylo, že se respondenti setkali s korupcí policistů. 91,4% dotázaných uvedlo, že tuto zkušenost s policisty České republiky nemají (graf č.23). S korupcí u strážníků městské policie se 94,3% respondentů, s tímto problémem také osobně nikdy nesetkali (graf č.24).

5. ZÁVĚR

Stanovený cíl práce byl především zaměřen na zjištění postojů občanů města Neratovic na kriminalitu ve městě a vztahy mezi policisty a občany. Pokusila jsem se zachytit co největší množství názorů a postojů k dané tématice. Je pravda, že některé výsledky jsou překvapivé a mnohdy alarmující.

Za největší nedostatek stále považuji komunikaci mezi občany města a kompetentními orgány. Vzhledem k výše uvedeným výsledkům průzkumu se domnívám, že by měla nastat náprava v oblasti chování policistů i strážníků. Tito by si v rámci nejen svých služebních aktivit měli uvědomit, že zde reprezentují stát či město, a takto na ně bude pohlíženo.

Z hlediska prevence kriminality ve městě zde spatřuji nutnost začlenění většího množství občanů do projektů prevence

6. NÁVRH OPATŘENÍ

Občané vnímají situaci ve městě velice citlivě a staví se do pozice, kdy oni jsou ti, kterým se zde nepředávají informace. Na druhou stranu ale aktivity vyvíjet sami nechtějí.

Věřím, že kdyby městský úřad za pomoci státních orgánů vyvinul větší aktivitu k motivování samotných občanů, situace by se změnila. Příkladem může být lhostejnost k vandalismu. Zvolila bych formu besed s dětmi a mládeží, ale i seniory na toto téma a aktivovala jejich pozornost na dění kolem sebe. Dále by mohl městský úřad s jednotlivými školami vytvořit program na tzv. “zkulturnění města”. Představuji si to následovně: jednotliví žáci a studenti by např. sami upravovali parky nebo čistili zeleň od poházených odpadků. Jsem zastáncem názoru, že dokud děti a mládež nepoznají sami kolik energie a úsilí stojí “jen” uklidit jakoukoliv plochu, nejsou schopni vytvořit si žebříček hodnot v tomto směru. Vidím v tom velice důležitý výchovný , ale zároveň i preventivní moment.

7. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Gjuričová J., Prevence se musí vyplatit, In: Sborník ze semináře-Prevence kriminality ve městech, Ostrava 9.-10.12.1996, THEMIS, Tiskárny MV, 92 stran, Praha 1997, ISBN 80-85821-49-4.

JELÍNEK, Jiří; SOVÁK, Zdeněk. Trestní zákon a trestní řád : úplné znění zákonů o policii, o výkonu vazby, o výkonu trestu odnětí svobody, o probační a mediační službě. 18. aktualizované vydání novelizovaných kodexů s poznámkami a judikaturou podle stavu k 1. 9. 2002. Praha : Linde, 2002. 839 s. ISBN 80-7201-366-1.

Prevence kriminality v teorii a praxi. Vyd. 1. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1996. 202 s. Studie. ISBN 80-86008-24-X.

Večerka, K. a kol., Prevence kriminality v teorii a praxi, Odbor prevence kriminality MV ČR, Praha, 1997, ISBN 80-85821-48-6

Vlček M., Zapletal J., Pojem prevence kriminality, In: Večerka K. a kol., Prevence kriminality v teorii a praxi, Odbor prevence kriminality MV ČR, Praha, 1997, ISBN 80-85821-48-6.str.6

Ministerstvo vnitra České republiky, Bezpečnost a prevence [online]. Praha : Ministerstvo vnitra ČR, 2006. [cit. 02.03. 2006]. Dostupné z URL< <http://www.mvcr.cz/prevence/obcanum/pis/pis.htm>

Český statistický úřad, Regiony , charakteristika okresu Mělník [online].Praha, 2006, [cit. 02.03. 2006].
Dostupné z URL < http://www.czso.cz/xs/redakce.nsf/i/charakteristika_okresu_melnik

8. SEZNAM PŘÍLOH

1. Dotazník: Průzkum spokojenosti občanů s prevencí kriminality a úrovní kvality práce policistů ve městě Neratovice, okres Mělník, region střední Čechy

9. PŘÍLOHY

Příloha č.1

Dotazník

Průzkum spokojenosti občanů s prevencí kriminality a úrovní kvality práce policistů ve městě Neratovice
okres Mělník region střední Čechy

X Správně zaškrtněte

Statistické údaje

Pohlaví	Stav	V současné době jste
(Žena	☐ vdaná/ženatý	☐ studující
(Muž	☐ svobodná/svobodný	☐ v pracovním poměru
	☐ vdova/vdovec	☐ podnikatel
	☐ rozvedená/ný	☐ bez pracovního poměru
		☐ důchodce

Věková kategorie	Žiji ve městě Neratovice		Sociální postavení ve společnosti:
	(trvalý pobyt	(jiný pobyt	
(15 - 21 let			☐ vyšší vrstva
(22 - 35 let			☐ střední vrstva
(36 - 50 let	☐ ano	☐ ano	☐ nižší vrstva
(51 - více let	☐ ne	☐ ne	

Dosažené vzdělání :

☐ základní ☐ střední odborné ☐ úplné střední ☐ vyšší odborné ☐ vysokoškolské

1. Jste dostatečně informováni o kriminalitě ve městě? ☐ ano ☐ ne

2. Jakým způsobem se informujete o prevenci kriminality ve městě?

☐ policisté P ČR ☐ pracovníci městského úřadu ☐ Městská policie
☐ beseda s policisty ☐ od dalších osob

Média:

☐ televize ☐ tisk a časopisy ☐ odborné časopisy ☐ internet
☐ pořad " Na Stopě"

3. Víte o programech, které jsou ve městě zaměřeny na boj s kriminalitou?

☐ ano ☐ ne

4. Stal/a jste se někdy při páchání nezákonné činnosti:

☐ svědkem ☐ obětí ☐ poškozeným

5. Požádal/a jste si o pomoc ? ☐ ano ☐ ne

6. V případě, že vaše odpověď je ano. Koho jste požádal/a o pomoc?

☐ Policii ČR ☐ Městskou policii ☐ své přátele
☐ jinou osobu /uved'te koho/.....

7. V případě, že jste se obrátil/a na policisty, byl/a jste spokojen/a s jednáním policistů?

POLICIE ČR

☐ ano ☐ ne

MĚSTSKÁ POLICIE

☐ ano ☐ ne

8. Kdybyste měl/a hodnotit jednání policistů ve městě, jsou policisté:

POLICIE ČR

MĚSTSKÁ POLICIE

a) ☐ ohleduplní	☐ ohleduplní
b) ☐ objektivní	☐ objektivní
c) ☐ schopni se orientovat
v nastalé situaci	☐ schopni se orientovat
v nastalé situaci
d) ☐ schopni situaci ihned řešit	☐ schopni situaci ihned řešit
e) ☐ schopni naslouchat	☐ schopni naslouchat

- f) ☐ jsou schopni nastalé problémy adekvátně vysvětlit ☐ jsou schopni nastalé problémy adekvátně vysvětlit
- g) ☐ schopni ihned pomoci ☐ schopni ihned pomoci
- h) ☐ chovají se nadřazeně ☐ chovají se nadřazeně
- ch) ☐ chovají se neeticky ☐ chovají se neeticky
- i) ☐ snaží se situaci zlehčit ☐ snaží se situaci zlehčit
- j) ☐ chovají se profesionálně ☐ chovají se profesionálně

9. Máte důvěru v policisty:

POLICIE ČR

☐ ano ☐ ne

MĚSTSKÉ POLICIE

☐ ano ☐ ne

10. Myslíte si, že je prevence kriminality ve městě dostatečná? ☐ ano ☐ ne

11. V které oblasti by se měla prevence kriminality ve městě zlepšit?

- a) ☐ drogová problematika g) ☐ trestná činnost dětí a mládeže
- b) ☐ vandalismus h) ☐ trestná činnost páchaná na dětech a mládeži
- c) ☐ krádeže ch) ☐ trestná činnost páchaná na starších občanech
- d) ☐ prostituce i) ☐ trestná činnost páchaná na ženách
- e) ☐ gamblerství j) ☐ trestná činnost páchaná na mužích
- /sázení na výherních automatech/ f) ☐ rasismus
- Jiné (prosím uveďte).....

12. Vyvíjíte sám/ sama aktivity ke snížení kriminality ve městě?

☐ ano ☐ ne

V případě že ano, uveďte jaké.....

13. Využíváte schránek důvěry?

☐ ano

☐ ne

14. Setkal/a jste se situací, že by policista viděl nezákonné jednání a přesto nezakročil?

☐ ano ☐ ne

15. Setkal/a jste se osobně s korupcí u policistů?

POLICIE ČR

☐ ano

☐ ne

MĚSTSKÉ POLICIE

☐ ano

☐ ne

16. Co byste na práci policistů ve městě změnil?

- a) ☐ chování k občanům b) ☐ vstřícnost c) ☐ ochota
- d) ☐ ústrojová kázeň e) ☐ slovní vyjadřování

Jiné (prosím uveďte).....